

Seimo ir diasporos komisijos posėdžiuose - dėmesys pilietybės išsaugojimui ir grįžtančiųjų integracijai

Balandžio 14-16 dienomis Vilniuje vyko Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės (LRS ir PLB) komisijos pavasario sesijos posėdžiai. Juose aptarti aktualūs valstybės ir diasporos klausimai: nuo gimimu įgytos pilietybės išsaugojimo teisinio reglamentavimo ir jo sąsajų su nacionaliniu saugumu iki „Globalios Lietuvos“ strategijos įgyvendinimo, grįžtančių lietuvių integracijos į darbo rinką, socialinių garantijų užtikrinimo bei šalies ir diasporos institucijų pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui. Pasibaigus posėdžiams, komisija priėmė šešias rezoliucijas, skirtas valdžios institucijoms.

Pasauliolietuvis.lt | Ana Vengrovskaja

Seimo kanceliarijos / Viktorijos Chornos nuotr.

„Šios darbotvarkės tikslas ne tik įvertinti esamą situaciją, bet ir suformuoti konkrečius sprendimus, kurie stiprintų ryšį su diaspora, didintų Lietuvos patrauklumą grįžtantiems piliečiams ir užtikrintų valstybės atsparumą ilgalaikėje perspektyvoje“, - prasidėjus posėdžių sesijai sakė komisijos pirmininkas nuo

Lietuvos Respublikos Seimo Karolis Neimantas.

Iš kairės: komisijos pirmininkai Jolanta Naglė, Karolis Neimantas, ŠMSM ministrė Raminta Popovienė

Po posėdžių vykusioje spaudos konferencijoje komisijos narė, PLB Kultūros komisijos pirmininkė Jūratė Caspersen džiaugėsi darbinga savaitė ir tuo, kad šios sesijos posėdžiuose dalyvavo net trys šalies ministrai, Seimo pirmininkas, daugelio institucijų atstovų.

„Nors rezoliucijų priėmėme tik šešias, bet labai svarbias. Darbas buvo labai produktyvus, nes teko susitikti su aukšto rango valdžios atstovais. Mūsų posėdžiuose dalyvavo trys ministrės, trys viceministrai [...], ministerijų departamentų vadovybė, savivaldybių asociacijos direktorė, Seimo komiteto atstovai bei įvairių tarnybų ekspertai. Išties galima labai daug padaryti, kada kartu sueina savo srities specialistai, ekspertai ir atsakingi politikai“, – kalbėjo Šveicarijos lietuvė.

Pilietybės išsaugojimas - nacionalinio saugumo klausimas

Posėdžių pradžioje komisijos narius pasveikino Lietuvos vyskupų konferencijos

generalinis sekretorius kunigas Kęstutis Smilgevičius, švietimo, mokslo ir sporto ministrė Raminta Popovienė, užsienio reikalų viceministras Taurimas Valys, Seimo kancleris Algirdas Stončaitis.

PLB pirmininkė sveikindama susirinkusiuosius pabrėžė, kad diaspora nėra tik toli gyvenanti bendruomenė, ji – neatsiejama Lietuvos valstybės dalis, ypač vertinant šiandienos saugumo iššūkius. D. Henke priminė šešias pagrindines organizacijos strategines kryptis.

Pirmasis sesijos posėdis buvo skirtas kiekvienoje komisijos darbotvarkėje esančiam klausimui – Lietuvos pilietybės išsaugojimui, priimant kitos šalies pilietybę.

Pasaulio lietuvių apygardoje išrinkta Seimo narė Dalia Asanavičiūtė-Gružauskienė pasakojo gaunanti ne vieną tėvynainių laišką, kuriame skamba tas pats nusivylimas: „Gavau laišką iš migracijos departamento, kad mano Lietuvos Respublikos pilietybė atimama. Ką man daryti? Kodėl Lietuva nenori savo piliečių?“

Teisingumo viceministrė Barbara Aleševičienė neslėpė, kad pilietybės išsaugojimo klausimas teisininkams kelia dvejopus jausmus. Nors ministerija visiškai palaiko diasporos siekį išlaikyti ryšį su tėvyne, dabartinis teisinis reguliavimas ir Konstitucinio Teismo (KT) doktrina palieka nedaug erdvės pokyčiams, nekeičiant Konstitucijos.

Piliečiai - aukso vertės

Vidaus reikalų ministerijos atstovė Daiva Vežikauskaitė pateikė iškalbingą statistiką: vien 2025 m. Lietuvos pilietybės neteko 1144 asmenys.

Kalbėdamas apie pilietybės išsaugojimą, T. Valys pateikė stiprų nacionalinio saugumo argumentą. Jo teigimu, kiekvienas prarastas pilietis yra tiesioginis nuostolis, silpninantis valstybės gynybinę galią.

„Turime jau akivaizdų karą Ukrainoj, mes puikiai suvokiam, kad kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis yra aukso vertės ir kiekvienas netekimas yra milžiniškas nuostolis mūsų nacionaliniam saugumui. Tai akivaizdu, kad, įvardinę problemas, mes jas galim spręst, ir mes tikrai jas spręsim. Mes nepasiduosim vien dėl to, kad teisės aktų taikymo momentu esam apriboti tam tikrų priežasčių“, –

sakė T. Valys.

LRS ir PLB komisijos narys iš Liuksemburgo Rytis Virbalis pažymėjo, kad pilietybės išsaugojimo klausimas dabartinėje geopolitinėje situacijoje turi būti matomas kaip prioritetas.

„Yra Konstitucinio Teismo doktrina, bet geopolitinė situacija šiandien visiškai kita nei 1992 metais. [...] Tai yra nacionalinio saugumo klausimas, todėl reiktų susitarti ir ieškoti sprendimo per šią prizmę, kad atsirastų išimtis pilietybės įstatyme ne vien ribojimo keliu, o ieškant būdų išsaugoti pilietybę remiantis nacionalinio saugumo kriterijumi. [...] Šito nepakanka, reikia ieškoti bendresnio sprendimo, kuris padėtų“, – sakė R. Virbalis.

PLB pirmininkė D. Henke

PLB pirmininkė D. Henke konstatavo dramatišką tikrovę: „Trečdalis mūsų tautos gyvena ne Lietuvoje. Ten gimsta vaikai, todėl labai norėtusi, kad po beveik dvidešimt metų diskusijų gimimu įgytos pilietybės klausimas pagaliau būtų išspręstas. Kad tie vaikai ir žmonės, kurie, galbūt patys Sausio 13-ąją gynė Seimą, neprarastų Lietuvos paso vien dėl to, kad Lietuvai draugiškoje valstybėje priėmė kitos šalies pilietybę, norėdami dirbti mokytojais, policininkais ar pasirinkę kitas

profesijas. Tai – gyvenimo istorijos. Už kiekvieno paso slypi atskiro žmogaus ir jo šeimos likimas.“

Ji pabrėžė, kad ši realybė reikalauja neatidėliotinų valstybės sprendimų.

Po posėdžių vykusioje spaudos konferencijoje pristatydamas priimtą rezoliuciją dėl pilietybės vienas iš komisijos narių Tomas Girnius pažymėjo, kad daugiau nei 1000 Lietuvos piliečių ir toliau kasmet netenka Lietuvos pilietybės, įgiję kitos šalies pilietybę.

„Lietuva yra didelę diasporą turinti valstybė ir, šalies nacionalinio saugumo ir geopolitinei situacijai sudėtingėjant, jai ypač reikia kiek įmanoma daugiau pilietiškų, patriotiškų ir aktyvių piliečių, kurių balsas būtų girdimas ir Lietuvos strateginėmis partnerėmis esančiose valstybėse, nes jose yra girdimi tik tie, kurie turi tų valstybių pilietybes“, – kalbėjo T. Girnius.

[Rezoliucijoje](#) komisija prašo aukščiausių valdžios institucijų pripažinti gimstant įgytos pilietybės išsaugojimą Lietuvos nacionalinio saugumo klausimu; tobulinti Pilietybės įstatymą išsaugant Lietuvos piliečius, įgijusius Lietuvos Respublikos pilietybę gimimu; patvirtinti Vidaus reikalų ministerijos teikiamą Pilietybės įstatymo projektą, leidžiantį kitoje valstybėje privalomą pradinę karo tarnybą atlikusiems arba einantiems asmenims išsaugoti Lietuvos Respublikos pilietybę.

Posėdžio įrašas: Gimimu įgytos Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo teisinis reglamentavimas ir nacionalinio saugumo aspektas

Globalios Lietuvos kryžkelė: augantis biudžetas, bet nepakankamas pasiekiamumas

Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva 2022-2030“ įgyvendinimas įpusėjo ir buvo aptartas antrajame LRS ir PLB komisijos posėdyje.

Komisijos narys Rytis Virbalis pabrėžė, kad nors lėšų ir dalyvių daugėja, pasiekiamumo skaičiai netenkina nei valstybės, nei pačios diasporos.

„Jeigu pažiūrėt, kiek pasiekama diasporos – ar iš tikrųjų pakankamai? Dešimt, galbūt dvylika, gal penkiolika proc., bet tai turbūt nėra tie skaičiai, kurie tenkintų“, – konstatavo komisijos narys. Jis ragino ieškoti naujų būdų pasiekti tuos, kurie nedalyvauja aktyviame bendruomeniniame gyvenime, ypač naudojant

naujas technologijas ir tikslines priemones skirtingoms amžiaus grupėms.

PLB Kultūros komisijos pirmininkė Jūratė Caspersen (centre)

Jam antrino PLB valdybos narė Jūratė Caspersen, pabrėždama, kad pernelyg „triumfuojantys“ ataskaitų pristatymai gali užmaskuoti realius iššūkius. Cituodama pirmąją ponį Dianą Nausėdienę, ji išpėjo: „Džiaugsmas, pasiekimai ir laimėjimai kartais sukelia apgaulingą jausmą, kad viskas gerai ir viskas jau padaryta.“.

Strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2025 m. įgyvendinimo ataskaitą LRS ir PLB komisijos posėdyje išsamiai pristatė Užsienio reikalų ministerijos (URM) Globalios Lietuvos departamento direktorė Lina Žukauskaitė. Ji akcentavo nuosekliai augantį finansavimą ir besikeičiantį institucijų požiūrį į diasporos politiką.

Ataskaitos duomenimis, diasporos politikai įgyvendinti skirtas finansavimas 2025 m. pasiekė 13,4 mln. eurų (plg. 2020 m. ši suma siekė 4,3 mln. eurų). Prie veiksmų plano įgyvendinimo prisidėjo 35 valstybės institucijos, tačiau kaip esminis lūžis įvardijamas visų 60 šalių savivaldybių įsitraukimas.

L. Žukauskaitės teigimu, tai rodo kokybinį pokytį regionuose: „Kiekviena

savivaldybė suprato, koks turtas, kokia vertybė yra jų kraštiečiai užsienyje.“ Savivaldybės ne tik skyrė koordinatorius ryšiams su diaspora, bet ir pradėjo taikyti praktines integracijos priemones grįžtantiems, pavyzdžiui, pirmenybę vaikams darželiuose ar pagalbą sprendžiant būsto klausimus.

Švietimas ir tapatybės puoselėjimas

Vienas pagrindinių lėšų panaudojimo prioritetų išlieka lituanistinis ugdymas. Valstybės parama 2025 m. užtikrino finansavimą 124 mokykloms, kurias lanko apie 11,5 tūkst. mokinių. Pastebima, kad nuolatinį finansavimą gaunančiose įstaigose besimokančiųjų skaičius per metus augo 38 proc.

Ataskaitoje taip pat išskirti didieji kultūros ir sporto renginiai: XII pasaulio lietuvių sporto žaidynės Palangoje, Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventė Klivlande ir Europos lietuvių kultūros dienos Briuselyje. Šios iniciatyvos įvardijamos kaip pagrindiniai įrankiai tautinei tapatybei užsienyje išlaikyti.

Pranešime pažymėta, kad Lietuva jau šešerius metus iš eilės fiksuoja teigiamą migracijos balansą. Prie reintegracijos procesų prisideda konsultacijų centras „Grįžtu.lt“, per metus suteikęs daugiau nei 1100 individualių konsultacijų.

Visgi, reaguojant į geopolitinę situaciją, diasporos politikoje atsiranda naujas akcentas – pilietinis pasipriešinimas ir valstybės saugumas. Diaspora pradedama matyti kaip aktyvi valstybės gynybos architektūros dalis.

Užsienio reikalų ministerijos (URM) Globalios Lietuvos departamento direktorė Lina Žukauskaitė

„Diaspora yra ir turi būti aktyvi partnerė kovoje su dezinformacija. Tai yra diasporos organizacijų įveiksminimas globalaus informacinio atsparumo srityje, stiprinant gebėjimus atpažinti dezinformaciją, skleisti tiesą apie Lietuvą bei regioną savo gyvenamosiose šalyse ir veikti kaip šalies informacinis skydas. Taip pat labai svarbi sritis yra mūsų strateginė informacinė sąveika krizinių situacijų metu – tai aiškios valstybės ir diasporos bendradarbiavimo schemas sukūrimas didelio masto krizių ar hibridinių grėsmių atvejais, užtikrinant patikimų ryšių kanalų funkcionavimą bei koordinuotus veiksmus“, – posėdyje pabrėžė L. Žukauskaitė.

Šią kryptį patvirtina ir praktiniai žingsniai, pavyzdžiui, naujo Lietuvos šaulių sąjungos vieneto įsteigimas Jungtinėje Karalystėje bei stiprinama komunikacija per „LRT Lituania“ platformą.

Posėdžio įrašas

Komisijos priimtoje [rezoliucijoje](#) siūloma stiprinti Lietuvos diasporos politiką numatant daugiau tikslinių priemonių skirtingoms diasporos grupėms, didinant

finansavimą ir skatinant aktyvesnę valstybės institucijų bei diplomatinių atstovybių bendradarbiavimą su užsienio lietuvių bendruomenėmis. Taip pat rekomenduojama užtikrinti atskirą ir nuoseklų strategijos „Globali Lietuva“ finansavimą, plėsti lituanistinių mokyklų veiklą, stiprinti jų ryšius su institucijomis ir remti lietuvių kalbos, kultūros bei tautinės tapatybės puoselėjimą. Siūloma įtraukti Lietuvos įvaizdžio sklaidą kaip strateginę kryptį, tobulinti institucinę struktūrą (įsteigiant specializuotus padalinius ir programas), daugiau dėmesio skirti tiek tradicinės, tiek šiuolaikinės kultūros sklaidai, išplėsti finansavimo galimybes bendruomenių iniciatyvoms bei aiškiai apibrėžti institucijų atsakomybes, siekiant efektyvaus ir nedubliuojamo politikos įgyvendinimo.

Demografinė krizė ir socialinių garantijų pokyčiai

Balandžio 15 d. Seime vyko bendras LRS ir PLB komisijos bei Socialinių reikalų ir darbo komiteto posėdis. Susirinkę politikai, institucijų vadovai ir diasporos atstovai vienbalsiai sutarė: Lietuva susiduria su rimta problema – demografiniais iššūkiais, tačiau kelias namo piliečiams vis dar nusėtas techninių ir teisinių kliūčių.

Seimo pirmininkas Juozas Olekas

Posėdį atidaręs Seimo pirmininkas Juozas Olekas pabrėžė, kad nors saugumas ir gynyba išlieka prioritetas, tikrasis valstybės saugumas neįmanomas be jos žmonių. Jis pateikė dramatišką statistiką: nuo 1990-ųjų Lietuvą paliko beveik 700 000 piliečių, o praėjusiais metais šalyje gimė vos 17 478 naujagimiai. Nepaisant to, pastarieji metai rodo džiuginančią tendenciją – į Lietuvą grįžta daugiau žmonių, nei išvažiuoja.

„Ateitis be mūsų žmonių tai ne ateitis“, – sakė J. Olekas, akcentuodamas, kad pernai į tėvynę sugrįžo apie 20 000 lietuvių. Jo teigimu, norint išlaikyti šį pagreitį, būtina ne tik parama jaunoms šeimoms, bet ir sklandus grįžusiųjų integravimosi procesas.

Darbo rinka: atlyginimų šuolis ir nedarbo išmokų pokyčiai

Užimtumo tarnybos direktoriaus pavaduotoja Giedrė Sinkevičė piešė optimistinę ekonominę paveikslą. Lietuvos užimtumo lygis (73,8 proc.) jau lenkia Europos Sąjungos vidurkį, o darbo rinka išlieka stabili net ir geopolitinių sukrėtimų fone. Pasak jos, Lietuva transformuojasi į aukštos pridėtinės vertės ekonomiką, kurioje labiausiai trūksta inžinerijos, IT ir sveikatos specialistų.

„Darbo rinka išliks palanki darbuotojams. Darbuotojas vis dėlto galės rinktis, konkuruoti tiek dėl atlyginimo, tiek dėl darbo vietos“, – prognozavo G. Sinkevičė, pabrėždama, kad vidutinis darbo užmokestis šalyje kasmet auga apie 11 proc.

Verslo atstovas, personalo atrankos kompanijos „Alliance for Recruitment“ partneris Andrius Francas įspėjo dėl augančio atotrūkio tarp atlyginimų ir produktyvumo. Per penkerius metus vidutinis atlyginimas Lietuvoje šoktelėjo net 74 proc., o tai, pasak jo, gali kenkti šalies konkurencingumui. Jis taip pat pabrėžė reputacijos svarbą, primindamas „Continental“ investicijų pasitraukimą.

Seimo narė Dalia Asanavičiūtė-Gružauskienė

Viena karščiausių posėdžio temų tapo besikeičianti nedarbo išmokų tvarka. Seimo narė D. Asanavičiūtė-Gružauskienė negailėjo kritikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl sprendimo nutraukti išmokų mokėjimą tiems, kurie Lietuvoje nebuvo dirbę per pastaruosius 30 mėnesių. Ji pasakojo apie atvejus, kai žmonės, susiruošę grįžti, išgirdę apie šį „siurprizą“, savo sprendimą pakeitė.

„Personal Interpreter LTD“ kompanijos direktorė Sandra Paulauskė-Budriūnė šią sistemą pavadino skatinančia „migruojančios karuselės principą“: „Metam ar dviem išvažiuok, sugrįžk, pasinaudok išmokom ir vėl išvažiuok. O tas, kuris grįžta su šeima ir planu likti, nebetelpa į tuos 30 mėnesių rėmus ir lieka be saugumo.“

Skaitmeniniai barjerai ir pensijų labirintai

Diasporos atstovai kėlė ir elektroninių valdžios vartų prieinamumo klausimą. Šiuo metu užsienio lietuviams, neturintiems lietuviško banko ar galiojančios ID kortelės su skaitytuvu, prisijungti prie valstybinių sistemų yra beveik neįmanoma.

„Duokime žmonėms raktą atsirakinti Lietuvą būnant bet kokiame pasaulio krašte“, - ragino S. Paulauskė-Budrienė, siūlydama techninį sprendimą identifikacijai - naudoti tiesiog pasą.

Pensijų klausimu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovė Mariana Žiukienė priminė, kad pensijų eksportas priklauso nuo dvišalių sutarčių, kurių Lietuva turi tik keletą (pvz., su Kanada, Ukraina, Moldova). Nors derybos su Australija juda į pabaigą, JAV lietuviams vis dar tenka laukti, kol Amerika sutiks pradėti derybas. „Sodros“ atstovai pasidžiaugė naujove – galimybe patvirtinti savo tapatybę (gyvybės sertifikata) vaizdo pokalbiu, tai palengvino gyvenimą tūkstančiams pensininkų užsienyje.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė Jūratė Zailskienė

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė Jūratė Zailskienė pažadėjo, kad ministerija sieks paprastesnės ir aiškesnės komunikacijos su diaspora.

„Visi žinome, kad bendravimas ir bendradarbiavimas visada duoda pačius geriausius rezultatus. Mes ministerijoje ne kartą buvome susitikę ir su gerbiamu Antanu Vinkumi, ir su pirmininke Dalia Henke, taip pat su Užsienio reikalų ministerijos atstovais. Kalbėjome apie iššūkius, su kuriais susiduria užsienio lietuviai – kartais ir apie tuos, apie kuriuos mes galbūt ne visada žinome. Tikrai sutarėme, kad reikia daugiau bendradarbiauti, susitikti. O vienas svarbiausių

dalykų, ką sutarėme – mūsų komunikacija turi būti aiškesnė, paprastesne kalba, lengviau suprantama“, – sakė ministrė.

Posėdžio pabaigoje komisijos nariai pabrėžė, kad Lietuva yra pakankamai turtinga valstybė, kad galėtų ne tik prašyti piliečių grįžti ir mokėti mokesčius, bet ir suteikti jiems tvirtą socialinę pagalbą žengiant pirmuosius žingsnius tėvynėje.

Komisijos priimtoje [rezoliucijoje](#) siūloma įvertinti galimybę sudaryti sąlygas Lietuvos darbdaviams įdarbinti ar į stažuotės programas priimti asmenis, ketinančius grįžti į Lietuvą, tačiau vis dar gyvenančius užsienyje. Taip pat raginama pagreitinti užsienyje įgytos kvalifikacijos pripažinimą, užtikrinti, kad asmenys, dirbę užsienyje ilgiau nei 30 mėnesių per 36 mėnesius, bent šešis mėnesius gautų nedarbo ar socialinę išmoką kaip saugumo pagalbą, tuo skatinant grįžimą.

Bendras LRS ir PLB komisijos ir Socialinių reikalų ir darbo komiteto posėdžio įrašas

Likusių trijų posėdžių apibendrinimą skaitykite *Pasauliolietuvis.lt* naujienų svetainėje artimiausiomis dienomis.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.